

Atomberedskapsplan

Nord-Aurdal kommune

23. juni 2022

Innhold

Forord

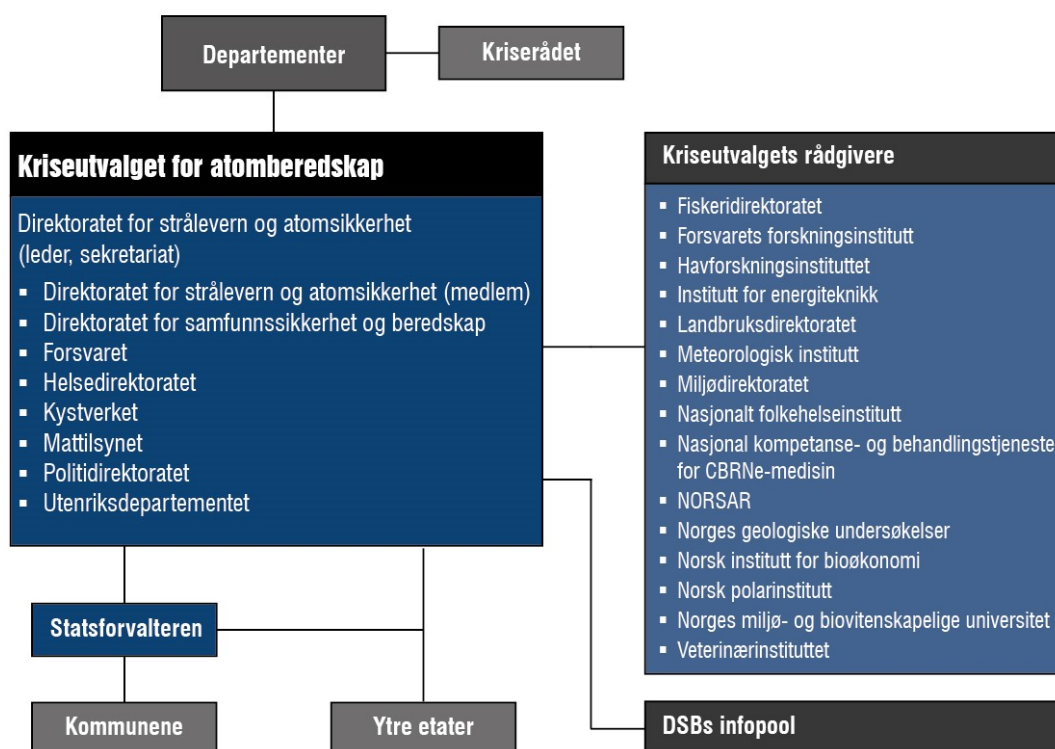
1	Atomberedskapsorganisasjonen – aktører, roller og ansvar	3
1.1	Kriseutvalget for atomberedskap (KU) og rådgivere	3
1.2	Statens strålevern	4
1.3	Statsforvalteren - Kriseutvalget for atomberedskaps regionale ledd	4
1.4	Departementene	
1.5	Kriserådet	4
2	Trusselvurdering og dimensjonerende scenarier	5
2.1	Seks dimensjonerende scenarier	5
2.2	Konsekvenser etter et nedfall i Norge	5
3	Kriseutvalgets konsekvensreducerende tiltak	6
4	Kommunal atomberedskap	7
4.1	Kommunenes ansvar	7
4.2	Kommunenes planleggingsfase	7
4.3	Samhandling ved krisehåndtering	9
	4.3.1 <i>Varsling</i>	9
	4.3.2 <i>Håndtering</i>	9
	4.3.3 <i>Rapportering</i>	9
	4.3.4 <i>Kriseledelse</i>	9
4.4	Atomhendelser i kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse	9
4.5	Atomhendelser i kommunens beredskapsplanverk	10
4.6	Planvedlikehold, øvelser og kompetanseheving	13
5	KONKLUSJON	14
	REFERANSER OG AKTUELT LOVERK	15
	Vedlegg 1	17
	Vedlegg 2	18

1 Atomberedskapsorganisasjonen – aktører, roller og ansvar

Norsk organisering av atomberedskap er forankret i strålevernloven §16 og i Kongelig resolusjon av 23. august 2013 som inneholder «Delegering av Kongens myndighet etter Strålevernloven § 16, annet ledd til Kriseutvalget for atomberedskap» og «Mandat for og sammensetning av Kriseutvalget for atomberedskap med rådgivere, samt mandat for Statsforvalteren».

Kongelig resolusjon gir føringer for sammensetning av samt arbeidet i atomberedskapsorganisasjonen.

Oversikt over aktørene i atomberedskapsorganisasjonen er gitt av figur 1.1.

Figur 1.1. Skjematisk framstilling av den norske atomberedskapsorganisasjonen.

1.1 Kriseutvalget for atomberedskap (KU) og rådgivere

Kriseutvalget for atomberedskap er sammensatt av representanter for sentrale beredskapsmyndigheter og ledes av direktøren ved Statens strålevern.

KU skal sørge for koordinert innsats og informasjon ved en atomhendelse, eller når en atomhendelse ikke kan utelukkes, og denne kan ramme Norge eller berøre norske interesser.

I en akutfase har KU ansvar for 5 overordnede oppgaver med tilhørende fullmakter;

- Utarbeide tidlig og deretter løpende beskrivelse av situasjonen.
- Utarbeide og innhente prognoser for utvikling av situasjonen, stråledoser og risiko.
- Vurdere og eventuelt beslutte iverksettelse av konsekvensreducerende tiltak.
- Utarbeide informasjon om hendelsen, konsekvenser og tiltak.
- Senfase: Sørge for god håndtering også i de senere faser frem til håndtering overføres til de sedvanlige fagmyndigheter.

De forskjellige myndighetene i atomberedskapsorganisasjonen kan også iverksette egne tiltak gjennom egne mandater og hjemmelsgrunnlag.

De faste rådgiverne for Kriseutvalget har relevant kompetanse og hjelpemidler for å kartlegge omfanget av konsekvensene ved en atomhendelse.

1.2 Statens strålevern

Statens strålevern er nasjonalt og internasjonalt kontaktpunkt og varslingsutsteder ved atomhendelser. Strålevernet leder Kriseutvalget for atomberedskap (KU), er sekretariat for KU og har operasjonslokaler for den nasjonale atomberedskapen.

Det har i Kongelig resolusjon blitt presisert at Statens strålevern som leder for KU ved behov har myndighet til å fatte vedtak inntil KU er samlet.

Mindre hendelser håndterer Statens strålevern på vegne av KU. Statens strålevern har ekspertise og utstyr for å kunne bistå i håndteringen av situasjoner på et skadested.

1.3 Statsforvalteren - Kriseutvalget for atomberedskaps regionale ledd

Statsforvalteren er KUs regionale ledd og er leder for atomberedskapsutvalg/fylkesberedskapsutvalg.

Statsforvalteren skal bidra til iverksettelse av samordnede tiltak regionalt og rapportere status pågjennomføring til KU.

Statsforvalteren skal formidle til KU relevant informasjon fra regionen, som kan være av betydning for de beslutninger som treffes og tiltak som iverksettes.

Statsforvalterens samordningsansvar omfatter både kommunene og regionale statsetater. Det understrekes at Statsforvalterens samordningsansvar ikke er til hinder for at kommunene kan og skalsamhandle med andre regionale aktører under en atomhendelse – som Mattilsynet og Politiet, for å nevne de mest aktuelle.

1.4 Departementene

Departementene har ansvaret for at beredskapen innen egen sektor er tilfredsstillende og koordinert med øvrige sektorer. Ved en atomhendelse har de enkelte departementer/fagmyndigheter ansvaret for tiltak hvor fullmaktene ikke er lagt til KU.

1.5 Kriserådet

Kriserådet skal styrke og sikre strategisk koordinering mellom departementene i komplekse krisesituasjoner. Under en atomhendelse skal Kriserådet holdes informert av KU via lederdepartementet.

For nærmere beskrivelse av den sentrale og regionale atomberedskapsorganisasjonen vises det til bl.a.:

- Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap»

2 Trusselvurdering og dimensjonerende scenarier

2.1 Seks dimensjonerende scenarier

Regjeringen besluttet i 2010 seks dimensjonerende scenarier, for å kunne prioritere behovene knyttet til samfunnet og samtidig planlegge en best mulig oppgradering av atomberedskapen.

De seks dimensjonerende scenariene for norsk atomberedskap:

1. Stort luftbåret utslipp fra utlandet
2. Stort luftbåret utslipp fra fast virksomhet i Norge
3. Lokal hendelse i Norge eller norske nærområder uten stedlig tilknytning
4. Lokal hendelse som utvikler seg over tid
5. Stort utslipp til marint miljø eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk forurensning
6. Alvorlige hendelser i utlandet uten direkte konsekvenser for norsk territorium

De seks scenariene er nærmere omtalt og gitt eksempel på i vedlegg 2.

En mer detaljert beskrivelse av scenariene finnes i Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap».

Atomhendelser kan være både utilsiktede og tilsiktede, små og store hendelser i fredstid og ved sikkerhetspolitisk krise/krig, og som kan innebære stråling eller spredning av radioaktive stoffer.

Kommuner skal i samsvar med Sivilbeskyttelsesloven § 14 og § 15 lage risiko- og sårbarhetsanalyse og beredskapsplan. Det fremkommer ikke en plikt i denne loven at kommuner skal forholde seg til de seks dimensjonerende scenariene som en nasjonal, overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse, men dette anbefales på det sterkeste. Dermed vil det arbeidet som gjenstår for kommunene være å vurdere lokalt hvilke konsekvenser de seks scenariene kan påføre kommunen og hvilke beredskapsforberedelser som må iverksettes.

Konkret oppfølging i kommunene er nærmere omtalt i kapittel 4.

2.2 Konsekvenser etter et nedfall i Norge

Selv om sannsynligheten for at en alvorlig atomhendelse skal inntreffe og ramme Norge eller norske interesser vurderes som liten, kan konsekvensene bli svært store.

Radnett er et landsdekkende nettverk av 33 stasjoner som kontinuerlig overvåker radioaktiviteten i omgivelsene. Formålet med målenettverket er å gi et tidlig varsel i tilfelle et ukjent radioaktivt utslipp rammer Norge. På radnett.dsa.no finner du oppdaterte måldata og tidsserier fra alle stasjonene. Denne siden viser siste målinger fra hele nettverket. Klikk på navnet eller punkt i kartet for å se målinger fra stasjonen. Stasjonene måler doserate som angis i enheten $\mu\text{Sv/h}$. Forklaring på størrelsen doserate står under spørsmål og svar.

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet er tilsynsmyndighet for strålevern i Norge og har utstyr og kompetanse som kan benyttes ved vurdering og håndtering av ulykker med radioaktive kilder. Strålevernet har døgnbemannet telefonvaktjeneste:

Vakttelefon: 67 16 25 00

Eksempler på konsekvenser er:

Tabell 2.1

Næringsmessige og økonomiske konsekvenser	- forurensning av eiendom og landområder - forurensning av matvarer og drikkevann - tap av markedsanseelse, turisme, eksport
Miljømessige konsekvenser	- forurensning av boligområder - forurensning av miljøet - håndtering av radioaktive utslipp - avfall fra opprydding etter et nedfall
Helsemessige konsekvenser	- mulige akutte stråleskader - mulige skader på ufødt liv - senskader som økning i antall krefttilfeller eller andre sykdommer - psykologiske virkninger
Samfunnsmessige konsekvenser	- samfunnsmessig uro og usikkerhet - behov for midlertidig evakuering eller permanent flytting av lokalsamfunn

Enkelte grupper i befolkningen, for eksempel barn, gravide og ammende og enkeltnæringer som reindrift eller utmarksbruk, er spesielt sårbare.

3 **Kriseutvalgets konsekvensreduserende tiltak**

Ved de fleste atomhendelser er tidsfaktoren kritisk, og riktige tiltak til riktig tid kan gi betydelig konsekvensreduksjon. Kriseutvalget kan iverksette følgende konsekvensreduserende tiltak i den akutte fasen av en atomhendelse:

- pålegge sikring av områder som er eller kan bli sterkt forurensset.
- pålegge akutt evakuering av lokalsamfunn i tilfeller hvor utslippskilden utgjør en direkte trussel mot liv og helse lokalt.
- pålegge kortsiktige tiltak/restriksjoner i produksjonen av næringsmidler.
- pålegge/gi råd om rensing av forurensede personer.
- gi råd om opphold innendørs for publikum (maks 24 timer).
- gi råd om bruk av jodtabletter.
- gi kostholdsråd, for eksempel råd om å avstå fra eller begrense konsum av visse forurensede næringsmidler.
- gi råd om andre konsekvensreduserende tiltak, inkludert tiltak for å hindre eller redusere forurensing av miljøet.

KU skal sørge for at tiltakene formidles til de etatene som har rettslig grunnlag for gjennomføring. Kommuner som kan bli berørt skal være forberedt på å bidra i gjennomføring av besluttede tiltak.

4 Kommunal atomberedskap

4.1 Kommunenes ansvar

Kommunens plikt til å etablere beredskap mot atomhendelser er hjemlet i sivilbeskyttelsesloven §§ 14 og 15 om beredskap innenfor den kommunale tjenesteproduksjonen. Det er naturlig at det som omhandler atomberedskap i ROS analysen og planverk inngår i kommunens helhetlige arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Kommunens rolle og oppgave ved atomhendelser vil være å opprettholde egen tjenesteproduksjon. Kommunen skal bistå andre myndigheter med ansvar for gjennomføring av tiltak, generell ivaretagelse av befolkningens sikkerhet og formidling av lokalt tilpasset informasjon, herunder også befolkningsvarsling.

Nord-Aurdal kommune har eget beredskapslager for jodtabletter. Eventuell bruk av disse bestemmes av kriseutvalget for atomberedskap i samhandling med kommuneoverlege. Tiltakene skal også vurderes for innsatspersonell ved spesielle trusselscenarier.

4.2 Nord-Aurdal kommunene ved en slik hendelse:

Kommunenstyret (KS) vedtok ny ROS i mai 2022. I lys av krigsutbruddet i Ukraina, vil kommunen økte fokuse på atomberedskap og om nødvendig i den forbindelse, øvrig planverk.

Kommune har iht. pkt. 4.1. nå vurdert følgende slik:

- *Hvilke vanlige beredskapsressurser vil være mulig å bruke også for en atomhendelse? (brann, sivilforsvar, politi, heimevern, frivillige, reserver, foreninger som losjer og kvinnes sanitet, annet)*

Kommunen kan med utgangspunkt i sitt ordinære beredskapsplanverk som inkluderer ressursoversikter, benytte bl.a. Brannvesen, sivilforsvar, heimevern, frivilligheten slik som Røde Kors Hjelpekorps, egne ansatte og ved behov øvrige ressurser som er tatt inn i kommunes oppdaterte ressursoversikter.

- *Hva er denne kommunens viktigste næringer og næringsinteresser som kan blir berørt ved en atomhendelse? Dialog med disse på forhånd er viktig for å sikre samarbeid under en hendelse.*

Kommunen viser til kommuneskildringen i ROS vedtatt i KS mai 2022. De næringer og næringsinteresser man må ha største fokus på vil først og fremst være landbruket og næring knyttet til næringsmidler, rakfisk og foredling av landbruksprodukter. Kommunen har nødvendige oversikter. Deretter vil det være reiseliv, turisme og annen næringsvirksomhet, inkludert anleggsvirksomhet. Erfaringene fra Tjernobylihendelsen år tilbake, tilsier at en raskt må avklare tilstanden på åpne vannkilder i kommunen, både med tanke på drikkevann og med tanke på fisk som næringsmiddel både kommersielt og privat fiske.

- *Hva er kommunens sårbare områder? (lekeplasser/parkanlegg, turistområder, naturreservat, severdigheter, økologisk produksjon, annet landbruk som trenger spesielle hensyn mm.)*

Kommunens mest sårbare områder vil være det å opprettholde tjenestetilbudet knyttet til kommunens virksomhetsområder. Det vil være å avklare hvilke uteområder som kan

brukes og når. Det vil være å avklare hvor vidt kommunens drikkevannskilder kan brukes. Det vil være å avklare hvor det er trygt å ferdes for kommunens personell i forbindelse med drift av kommunale tekniske anlegg. Kommunen er i dag ikke avhengig av forsyning fra lokal matproduksjon. Men matforsyning er en kritisk samfunnsfunksjon og svikt i forsyningskjedene vil gjøre kommunen sårbar. Det samme vil gjelde elektrisk forsyning og tilgang på drivstoff.

- *Hvilken infrastruktur har kommunen og hva er mest kritisk å sikre god og kontinuerlig drift på under en slik hendelse?*

Kommunen eier og driver vann- og avløpsanlegg. Det vil i alle sammenhenger være høyt prioritert å sikre god og kontinuerlig drift av slike anlegg. Kommunen vil i og under slik hendelse følge råd fra overordnet myndighet med tanke på sikkerhet for sine ansatte og anleggene. Videre vil det være viktig at EKOM fungerer. Det er egne planer for bortfall som må iverksettes med de hensyn som en slik hendelse krever.

- *Hvilke løsninger kan kommunen bruke dersom det skulle komme restriksjoner på noe av mat- og drikkevannsforsyningen som kan ha blitt forurensset med radioaktivitet?*

Dette faller inn under kritiske samfunnsfunksjoner. Kommunen må ha oversikt på alternative drikkevannskilder- og forsyning for de som blir berørt. Ved behov for transport, må ressursene iht ressuroversiktene benyttes.

- *Hvordan planlegger kommunen for mat og drikke til folk i institusjoner, sykehjem og lignende?*

Kommunen ser an situasjonen og institusjonene vil bruke erfaringer og planverk knyttet til andre hendelser som berører kritiske samfunnsfunksjoner, med de restriksjoner som vil følge av en slik hendelse. Ved en eskalering, må man ha et bevisst forhold til å etablere lager av mat, drikke, medisiner osv.

- *Hvilke GIS-ressurser har kommunen, hvordan kan vi koble data som produksjons-statistikk med områder med radioaktiv forurensning?*

Kommunen har gode GIS-ressurser og god oversikt over produksjon på kommunens arealer innen f. eks. landbruk. Kommunen har personell som kan bruke dette. De vil bli involvert etter behov ved en slik hendelse.

- *Hvilke kommunikasjonsplaner har kommunen og hvordan bør disse tilpasses en atomhendelse? (Kriseutvalget for atomberedskap har utarbeidet kommunikasjonsplaner for alle 6 scenarier. Disse kan og bør brukes som et utgangspunkt for egne planer. De finnes på nrpa.no/atomberedskap (KUs kommunikasjonsplaner)).*

Kommunen har egne planer knyttet til EKOM som primært vil bli benyttet og ved behov supplert av KU sine kommunikasjonsplaner.

- *Helsetjenester i kommunen ved en slik hendelse.*

Helse må her ses i et vidt perspektiv, både fysisk og mental. Det er, foruten definerbare fysiske helsemessige farer ved en slik hendelse, er det en fare for frykt i befolkningen og særlig blant de som er sårbare fra før. Kommunen må derfor i sin helseberedskapsplan tenke gjennom dette scenarioet i forhold til de ulike helstjenestene kommunen har ansvar for og hvordan en best kan yte gode tjenester ved en slik hendelse. Det er mye erfaring å hente fra pandemien som har vart noen år nå. Det må være tydelige rolleavklaringer.

- *Tilfluktsrom.*

Det er pr. i dag 24 private tilfluktsrom i kommunen, 7 tilfluktsrom eiet av Nord-Aurdal kommune og 1 offentlig tilfluktsrom. Totalt dekker disse en kapasitet på 3.200 personer. De er neppe aktuelle for bruk ved en slik hendelse. Men kommunen vil ha fokus på hva som skal til for å få de operative i et videre perspektiv og i lys av utviklingen framover.

4.3 Samhandling ved krisehåndtering

Kommunene vil etablere systemer for å varsle og rapportere under en beredskapshendelse. En atomhendelse involverer mest sannsynlig flere aktører på tvers av sektorer. I Valdres vil det være øvrige kommuner og nødetatene, samt Sivilforsvar, heimevern og frivillige organisasjoner. Kommunen vil her bygge på de samhandlingsrutinene som allerede er etablert.

4.3.1 Varsling

Statens strålevern er varslingspunkt for nasjonale og internasjonale hendelser.

Dersom Strålevernet får varsel om hendelser som er av betydning for regionale og lokale instanser vil de kontakte Statsforvalteren og gi beskjed. Statsforvalteren har ansvar for å videreformidle dette varselet.

En hendelse som skjer lokalt og som involverer radioaktive stoffer skal alltid varsles til **Statens strålevern på telefon 67 16 26 00**, jf. Strålevernforskriften §19.

4.3.2 Håndtering

Beslutning om tiltak under en hendelse skal komme fra Kriseutvalget.

I en akutfase av en hendelse må gjennomføring av slike tiltak håndteres lokalt etter gjeldende beredskapsprinsipper på grunn av tidsmangel og tilgjengelighet. De myndigheter som vanligvis utfører en handling under en hendelse gjør fortsatt dette med samme myndighet som ellers. Dermed må planene ta høyde for at det treffes tiltak som evakuering i mindre områder (bygg o.l.), eller f.eks. avsperring av områder. Det er da politiet som gjør dette. Mattilsynet i regionen kan treffe beslutning om tiltak i næringsmiddelproduksjonen som vanlig. Dette er nærmere beskrevet i Strålevernsrapport 2012:5.

4.3.3 Rapportering

Det er viktig at Statens strålevern får beskjed om hva som gjøres på det lokale plan under en atomhendelse – også hendelser uten større betydning. Dersom f.eks. politiet har besluttet å sperre av et område skal Strålevernet få beskjed om dette.

Dialog om riktig håndtering er viktig for å beskytte interesser lokalt og for å forsikre om at riktig tiltak treffes til riktig tid.

4.3.4 Kriseledelse

Det er viktig at det lokale ledd varsler Statsforvalteren om at de har satt kriseledelse under en hendelse og hvem som til enhver tid leder innsatsen. Statsforvalteren samler slik informasjon og skal videreformidle dette til Statens strålevern.

4.4 Atomhendelser og revidering av kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse

Hvilke oppgaver kommunen skal være forberedt på og hvilken beredskap kommunen skal etablere ved en atomhendelse, er en del av en overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse. I lys av krigsutbruddet, vil kommunen gå gjennom vedtatt ROS (mai 2022) og se på om noen punkter der bør vurderes på nytt og annerledes enn de scenarioer man så for seg da planen ble vedtatt. I den forbindelse må en se hen til hva nasjonalt nivå til nå har gjennomført av trusselvurderinger og avklaringer og hvilke konsekvensreducerende tiltak som er mest aktuelle.

I vurderingen vil en se hvor vidt kommunens ROS-analyse omfatter en systematisk gjennomgang av hvordan de seks dimensjonerende scenariene vil arte seg i kommunen: lokale forhold som påvirker

sannsynlighet og konsekvenser, utfordringer for beredskap og behov for konsekvensreducerende tiltak. Når det gjelder sannsynlighet må det, som i den nasjonale risikovurderingen, legges til grunn lavsannsynlighet.

Når det gjelder Kriseutvalgets konsekvensreducerende tiltak, er det i tabell 7.3 i Strålevernrapport 2012:5 om roller og ansvar satt inn noen stikkord om hvilken myndighet som er ansvarlig for gjennomføring og hvordan kommunen kan bli utfordret til å bistå. Utover det som framgår av tabellen, må kommunen for hvert enkelt tiltak vurdere hvordan iverksettelsen skal gjøres lokalt og hvordan dette vil påvirke kommunens øvrige tjenesteproduksjon.

4.4 Atomhendelser og revidering av kommunens beredskapsplanverk

Kommunene skal bruke sin ROS-analyse til å utarbeide en atomberedskapsplan.

Atomberedskapsplanen vil være en utvidelse av eksisterende beredskapsplanverk. I praktiske handlinger vil dette stort sett være lignende oppgaver som kommunene ellers også har under andre beredskapshendelser.

Basert på at en atomhendelse innebærer mange av de samme tiltakene som andre beredskapshendelser, kan tiltak etter kommunens atomberedskapsplan favnes i ett eller flere tiltakskort som oppsummerer kommunens rolle ved en atomhendelse og dermed vise til andre deler av beredskapsplanverket som f.eks.:

- Informasjonsplan
- Plan for befolkningsvarsling
- Evakueringsplan, hvor også dette scenarioet må tas med.

KU er ansvarlig for å utarbeide god informasjon om hendelsen, mulige konsekvenser og tiltak ved en atomhendelse.

KU bruker sine nettsider, kriseinfo.no og media for å formidle informasjon og budskap. Budskapet fra KU sendes til Statsforvalteren som informerer kommunene. Kommuner bør bruke sine informasjonskanaler til å videreformidle budskapet til befolkningen.

Videre kan kommunen utarbeide sjekklistor for å påse at de plikter de har under en atomhendelse er ivarettatt.

Tiltakskort varsling

Oppgave	Ansvarlig	Tiltak
Varsle	Den som først får melding om hendelsen	Varsle etter kommunens varslingsliste som tilgjengelig for alle som håndterer varsling.

Tiltakskort etablering

Oppgave	Ansvarlig	Tiltak
Etablere 1	Krise- eller beredskapsledelsen	- Etablere loggfører - Etablere krisestab - Kalle inn mannskap - Bemanne organisasjonen
Etablere 2	Krise- eller beredskapsledelsen	- Orienter om hendelsen - Avklare roller og ansvar for stab - Vurdere behov for bistand - Lag strategi for håndtering

Tiltakskort håndtering

Oppgave	Ansvarlig	Tiltak
Strategisk ledd		- Innhente opplysninger og skaffe seg oversikt over situasjonen i kommunen - Iverksette tiltak for å hindre eller begrense skader på personer og materielle verdier - Bestemme og prioritere bruk av kommunens ressurser - Holde kontakt med og samarbeide med skadestedsledelsen, eventuelt lokal redningssentral (LRS) dersom denne opprettes - Informere kommunens befolkning og medier, eventuelt i samarbeid med LRS og Statsforvalteren - Rapportere om situasjonen i kommunen til Statsforvalteren og/eller til faglige ansvarlige myndigheter - Iverksette samarbeid med offentlige myndigheter, bedrifter og private, samt frivillige organisasjoner som Røde Kors, Norsk folkehjelp, Kvinners frivillige beredskap m.fl. for best mulig utnyttelse av beredskapsressurser
Handlende ledd Innendørsmelding		- Innhente opplysninger og skaffe seg oversikt over situasjonen i kommunen - Iverksette tiltak for å hindre eller begrense skader på personer og materielle verdier - Bestemme og prioritere bruk av kommunens ressurser - Holde kontakt med og samarbeide med skadestedsledelsen, eventuelt lokal redningssentral (LRS) dersom denne opprettes - Informere kommunens befolkning og medier, eventuelt i samarbeid med LRS og Statsforvalteren - Rapportere om situasjonen i kommunen til Statsforvalteren og/eller til faglige ansvarlige myndigheter - Iverksette samarbeid med offentlige myndigheter, bedrifter og private, samt frivillige organisasjoner som Røde Kors, Norsk folkehjelp, Kvinners frivillige beredskap m.fl. for best mulig utnyttelse av beredskapsressurser
Næringsmiddel-produksjon		- Høste inn så mye som mulig av nyttbar avling (årstidsavhengig) - Evt. utsette innhøsting eller slakting - Dekke til cisterner og brønner hvis mulig - Få produksjonsdyr innendørs hvis mulig - Dekke fôr med plast - Iverksette omsettingsforbud/restriksjoner - Dialog og kontakt med produsenter og organisasjoner som er/blir berørte
Kostholdsråd		- Følg råd fra myndighetene - Vann – følg myndighetenes anvisninger – vi t hva lokale

		vannverk har i bakhånd av vann som er i reserve
• Rensing av personer		• De færreste kommuner har «rensestasjoner» som publikum kan bruke. Dsj hjemme er dekkende
• Avsperring av områder		• Områder som er, eller kan bli, sterkt forurensset kan bli avsperrert. Hvor stort området skal være bør avklares med Strålevernnet i samarbeid med politiet, sivilforsvaret.

Tabell 4.4 – eksempel på sjekkliste

Nr	Fase	Oppgave	Utført	Kvitt
V1	Varsling	Den som får første beskjed om hendelsen varsler overordnede iht. plan	✓	
V2	Varsling	Varsle internt, eksternt iht. varslingslister og plan	✓	
E1	Etablering	Loggføring, kriseledelse, kalle inn, bemanne og etablere en organisasjon	✓	
E2	Etablering	Orienterer, avklarer roller og ansvar, strategi for håndtering, vurdere behov for bistand, vurdere videre gang		
E3	Etablering	Kontakt med Statsforvalteren, lokale etater (politi, brann, helse, sivilforsvar mm.)		
H1	Håndtering	Avklare informasjonsansvar og kanaler etter plan, kontakt med media, prioritere bruk av kommunens behov og ressurser, økonomi, vaktordninger, fullmakter, jevnlig møter, worst-case		
H2	Håndtering	Bistå etter behov og plan for å iverksette tiltak besluttet av Kriseutvalget		
H3	Håndtering	Oppdatere situasjonsforståelse, vurdere konsekvenser for befolkning, fortløpende rapportering om status til Statsforvalteren		
H3	Håndtering	Iverksette kommunikasjonskanaler og planer for å kommunisere godt med befolkningen og hverandre.		
N1	Normalisering	Vedtak om å avslutte håndtering, informere om dette, rapportere, evaluere		

4.5 Planvedlikehold, øvelser og kompetanseheving

Kommunens ROS-analyse må oppdateres og beredskapsplanverket, herunder kommunens atomberedskap, må revideres og øves jf. Forskrift om kommunal beredskapsplikt §§ 6 og 7.

5 KONKLUSJON

Kommunen skal i sine planer for atomberedskap bidra slik at Norge står best mulig rustet til å håndtere en atomhendelse.

Kommunens beredskapsplanverk skal ha sine røtter i nasjonal og lokale ROS-analyser og skal samordnes med nasjonal og regional atomberedskapsorganisasjon. Beredskapsplaner ved atomhendelser skal være en integrert del av kommunens øvrige beredskapsarbeid der nøkkelord er samordning, øvelser og godt planverk.

Det er viktig at atomberedskapen ses i sammenheng med annet beredskapsarbeid slik at oppgavene kommunen har under en atomhendelse blir ivaretatt på en god måte.

REFERANSER OG AKTUELT LOVVERK

Internasjonal forpliktelser (IAEA):

- Konvensjon om tidlig varsling
- Konvensjon om assistanse
- Konvensjon om nukleær sikkerhet

Lover og forskrifter:

- Lov 25. juni 2010 nr. 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (Sivilbeskyttelsesloven)
- Instruks for Statsforvalterens og Sysselmannens arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering
- Matloven (LOV-2003-12-19-124 Lov om matproduksjon og mattrygghet mv.)
- Sivilbeskyttelsesloven (LOV-2010-06-25-45 Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret)
- Politiloven (LOV-1995-08-04-53 Lov om politiet)
- Strålevernloven (LOV-2000-05-12-36 Lov om Strålevern og bruk av stråling)
- FOR-2013-08-23-1024 Delegering av Kongens myndighet etter strålevernlovens § 16, annet ledd til Kriseutvalget for atomberedskap
- FOR-2013-08-23-1023 Mandat for og sammensetning av Kriseutvalget for atomberedskap med rådgivere, samt mandat for Statsforvalteren
- FOR-2003-05-09-568 Forskrift om anvendelsen av lov om strålevern og bruk av stråling på Svalbard og Jan Mayen.
- Helseberedskapsloven (LOV-2000-06-23-56 Lov om helsemessig og sosial beredskap)

Andre relevante dokumenter med betydning for atomberedskapen:

- Nasjonal helseberedskapsplan v/2.0, fastsatt 2. juni 2014
- Sivilt beredskapssystem (SBS)
- Strålevernrapport 2012:5 «Roller, ansvar, krisehåndtering og utfordringer i norsk atomberedskap».
- Strålevernrapport 2008:11 «Atomtrusler»
- Meld. St. 21 (2012–2013) Terrorberedskap — Oppfølging av NOU 2012: 14 Rapport fra 22. juli-kommisjonen

Plangrunnlaget for atomberedskap må sees i sammenheng med de krav og føringer som er gitt for kommunens beredskap.

- Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid (23. juli 2001 nr. 881)
- Veileder om helse- og sosial beredskap i kommunene (Helsedirektoratet 2009). Gir råd til kommunene om hvordan de kan utarbeide beredskapsplaner
- Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen, DSB

Vedlegg 1

Førende prinsipper for atomberedskapen

Ansvarsprinsippet: Betyr at den myndighet, virksomhet eller etat, som til daglig har ansvaret for et område, også har ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og for den utøvende tjeneste ved kriser og katastrofer.

Likhetsprinsippet: Betyr at den organisasjon man opererer med under kriser skal være mest mulig lik den organisasjon man har til daglig. Likhetsprinsippet er en utdypning av ansvarsprinsippet, nemlig en understreking av at ansvarsforholdene internt og mellom virksomheter / organisasjoner ikke skal endres i forbindelse med krisehåndtering.

Nærhetsprinsippet: Innebærer at kriser organisatorisk skal håndteres på lavest mulig nivå. Den som har størst nærhet til krisen, vil vanligvis være den som har best forutsetninger for å forstå situasjonen og dermed er best egnet til å håndtere den.

Samvirkeprinsippet: Stiller krav til at myndighet, virksomhet eller etat har et selvstendig ansvar for å sikre et best mulig samvirke med relevante aktører og virksomheter i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering.

Vedlegg 2

Dimensjonerende scenario for norsk atomberedskap

Scenario	Særpreg	Eksempler
1. Stort luftbåret utslipp fra anlegg i utlandet som kan komme inn over Norge og berører store eller mindre deler av landet.	Utslipp av radioaktivt materiale til luft som fraktes med luftstrømmer. Nedfall kan spres over store geografiske områder. Antatt transporttid før radioaktive stoffer når Norge er fra noen timer til flere dager, avhengig av vind- og værforhold og hvordan utslippet arter seg.	Eksempler: Tsjernobyl-ulykken i 1986 og framtidige hendelser ved kjernekraftverk, behandlingsanlegg eller avfallsleger i Europa. - Gjelder alle kommuner
2. Stort luftbåret utslipp fra anlegg eller annen fast virksomhet i Norge.	Utslipp til luft fra anlegg eller annen virksomhet i Norge med radioaktivt materiale kan gi store lokale eller regionale konsekvenser. Konsekvensene kan være umiddelbare og gi liten eller ingen tid til forberedelser.	Alvorlig hendelse ved de norske forskningsreaktorene, alvorlig hendelse eller reaktorhvari om bord i reaktordreven ubåt ved havn på Haakonsværn orlogsstasjon, eller ved virksomhet med betydelige strålekilder (undervisningsinstitusjoner, næringsliv). - Gjelder kommuner nær anlegget
3. Lokal hendelse i Norge eller norske nærområder uten stedlig tilknytning.	Hendelser som kan finne sted hvor som helst i landet, uten tilknytning til anlegg eller etablert virksomhet. Slike hendelser kan ha store regionale konsekvenser. Konsekvensene kan være umiddelbare og gi liten eller ingen tid til forberedelser.	Alvorlig hendelse med reaktordrevet fartøy (ubåt, isbryter) i eller nær norsk farvann, alvorlig hendelse under transport av radioaktivt materiale, styrt av satellitt, strålekilder på avveier og bruk av radioaktivt materiale i terrorøymed. – Gjelder alle kommuner
4. Lokal hendelse som utvikler seg over tid.	Radioaktivt materiale blir spredt i større grad enn når spredningen blir oppdaget med en gang. Slike hendelser vil først og fremst ramme lokalt, og innebærer mye arbeid med kartlegging av omfang mm. De kan også ha regionale, nasjonale eller internasjonale konsekvenser.	Kilder på avveier og langvarige, «små» utslipp fra virksomheter med radioaktivt materiale. Kilder på avveier i Goiânia i Brasil (1987) og Mayapuri i India (2010) er de mest alvorlige hittil. Forgiftningen av Alexander Litvinenko i 2006 er et annet eksempel. – Gjelder alle kommuner
5. Stort utslipp til marint miljø i Norge eller i norske nærområder, eller rykte om betydelig marin eller terrestrisk (jord) forurensning.	Hendelser som gir utslipp til marint miljø i nærheten av Norge eller andre hendelser der det skapes usikkerhet rundt kvaliteten til norske produkter. Slike hendelser kan gi store konsekvenser for norsk næringsliv, selv når usikkerheten er ubegrunnet og det ikke forekommer forurensning av norske produkter eller områder.	Alvorlige utslipp til marint miljø fra reaktordrevne fartøyer eller skipstransport av radioaktivt materiale i eller nær norsk farvann. Eksempler: forlisene av de russiske reaktordrevne ubåtene Komsomolets i 1989, Kursk i 2000 og K-159 i 2003. - Gjelder alle kystkommuner
6. Alvorlige hendelser i utlandet uten direkte konsekvenser for norsk territorium.	Alvorlige hendelser over hele verden der det er norske statsborgere eller interesser til stede kan berøre norske myndigheter, selv om ikke norsk territorium blir direkte berørt.	Eksempel er reaktorhvariene ved kjernekraftverket Fukushima Dai-ichi i Japan i 2011. - Gjelder alle kommuner som har innbyggere med relasjoner til ulykkeslandet

Scenariene dekker bredden av hendelservi kan stå overfor og er kategorisert ut fra de konsekvensene de kan medføre. En vurdering av kjente atomtrusler¹, ligger til grunn for Regjeringens vedtak om **seks dimensjonerende scenarier**. Alle norske myndigheter, med utgangspunkt i sitt generelle samfunnsoppdrag og beredskapsansvar, skal være forberedt og klar til å håndtere alle seks scenariene og de konsekvensene, oppgavene

og utfordringene disse kan medføre.

¹ Strålevernrapport 2008:11 «Atomtrusler»